

جمهوری اسلامی ایران

کمیته تخصصی کارگروه ملی سازگاری با کم آب

مصوبات نوزدهمین جلسه کمیته تخصصی ذیل کارگروه ملی سازگاری با کم آب

تاریخ جلسه: سه شنبه ۹۷/۰۹/۰۶ مکان: سالن جلسات وزارت جهاد کشاورزی، زمان جلسه: ۱۸-۱۶

شرکت کنندگان:

عدل، اکبری، تجریشی، ضیائیان، جمالی نژاد	اعضای کمیته تخصصی
مسجدی، سرخوش سلطانی، صفایی (سازمان برنامه و بودجه کشور)- مغانلو (وزارت کشور)- محمدزاده، مردان (وزارت صمت)- سرافرازی، زارع، ولی، گرجی، باغانی، عباسی (وزارت جهاد کشاورزی)- قاسمی (عضو کمیته شورای مرکزی نظام صنفی کشاورزی)- صفاری (کشاورز)- نظری (دانشگاه بین المللی امام خمینی)- مرید، لطیفی، (دانشگاه تربیت مدرس)- حاج رسولیها، حبیبی، احسانی، دهکردی، فاضلی، دهبندی، همتی، رضاپور، (شرکت مدیریت منابع آب ایران)- میبیدی، زهرایی و ابراهیم زاده، (وزارت نیرو)	نمایندگان / همراهان اعضا

دستور جلسه:

ادامه ارزیابی اثربخشی روش های نوین آبیاری در کاهش مصرف آب (جلسه سوم)

خلاصه مذاکرات:

در ابتدای جلسه جناب آقای دکتر عدل، توضیحاتی در خصوص مذاکرات و موارد مطرح شده در دوجلسه قبلی کمیته در ارتباط با ارزیابی اثربخشی روش های نوین آبیاری در کاهش مصرف آب ارائه دادند و فرمودند در این جلسه، جمع بندی پیشنهادات مطرح شده انجام شود و پاسخ سئوال اصلی طرح شده در جلسه قبلی، مبنی بر اینکه آیا اجرای روش های نوین آبیاری توانسته است به کاهش ۱۱ میلیارد مترمکعب آب تعیین شده در برنامه ششم توسعه، منجر گردد، داده شود. در ادامه در خصوص جناب آقای کاظمی، مستندسازی که درخواست های متعددی مبنی بر ساخت برنامه های مستند مرتبط با سازگاری با کم آبی داده اند، مطرح شد و مقرر شد در جلسه آتی کمیته از ایشان دعوت شود تا توضیحاتی در خصوص برنامه های پیشنهادی خود ارائه نماید. همچنین پیشنهاد جناب آقای دکتر اردکانیان وزیر محترم نیرو مبنی بر اینکه هر یک از دستگاه های عضو کمیته تخصصی کارگروه ملی سازگاری با کم آبی یک نماینده جهت کمک به انجام امور مرتبط با دبیرخانه کارگروه ملی مشخص نمایند، مطرح گردید و مقرر شد دستگاه های ذیربط، نماینده خود را به دبیرخانه معرفی نمایند.

سپس جناب آقای دکتر مرید، گزارش خود را در خصوص جمع بندی ادبیات فنی بین الملل در مورد اثربخشی روش های نوین آبیاری در صرفه جویی مصرف آب را ارائه دادند و اعضای کمیته و نمایندگان آنان و مدعوین، ضمن

جمهوری اسلامی ایران

کمیته تخصصی کارگروه ملی سازگاری با کم آبی

بحث و بررسی، نظرات و پیشنهادات خود را مطرح فرمودند که جمع‌بندی موارد به شرح زیر می‌باشد:

خلاصه موارد مطرح شده توسط نمایندگان وزارت نیرو:

- فقط با کاهش سطح زیر کشت می‌توانیم به کاهش ۱۱ میلیارد مترمکعب برسیم.
- با تغییر شیوه آبیاری از سطحی به آبیاری تحت فشار، کاهش مصرف واقعی آب واقع نمی‌شود.
- آبیاری تحت فشار با هدف افزایش بهره‌وری باید اجرا شود اما با لحاظ شرایطی مانند نصب کنتور و کاهش سطح زیرکشت

پیشنهادات وزارت نیرو:

- ۱- طراحی و اجرای طرحهای آبیاری نوین با استفاده از تسهیلات دولت می‌بایستی بر مبنای میزان آب مندرج در پروانه‌های بهره‌برداری اصلاح و تعدیل شده با لحاظ جبران حذف آب برگشتی به آبخوان صورت گیرد.
- ۲- هزینه‌های خرید و نصب ابزارهای اندازه‌گیری در محل برداشت آب در قالب اعتبارات اجرای طرحهای نوین آبیاری و از محل سهم آورده دولت تأمین گردد.
- ۳- با توجه به اهمیت و نقش طرح احیاء و تعادل بخشی در پایداری آبخوان‌ها، اعتبار مورد نیاز طرح مذکور در قالب تأمین اعتبار طرحهایی که منجر به کاهش برداشت از منابع آب می‌شوند، صورت پذیرد و همچنین تخصیص اعتبار به طرحهای آبیاری تحت فشار منوط به حصول اطمینان از کاهش برداشت آب صورت پذیرد.
- ۴- در جهت شفاف‌سازی اطلاعات عملکرد طرحهای آبیاری نوین نسبت به ایجاد و در دسترس قراردادن بانک اطلاعات اجرایی طرحهای مذکور و امکان دسترسی وزارت نیرو به سامانه مربوطه اقدام گردد.

خلاصه موارد مطرح شده توسط نمایندگان وزارت جهاد کشاورزی:

- ۱- هدف کشاورزی تولید ماده خشک است و در روشهای نوین بهره‌وری بالاست.
- ۲- بحث افزایش هزینه‌های برق در روش‌های نوین آبیاری در آب‌های سطحی است و در چاه‌ها تا ۲۵ درصد کاهش داریم.
- ۳- روشهای نوین آبیاری سازگار با کم آبی است.
- ۴- باید طرح تعادل بخشی را تقویت کنیم.
- ۵- در سطح حوضه باید تبخیر را ملاک عمل قرار دهیم (در بحث آب قابل برنامه‌ریزی) و در مزرعه برداشت آب را کنترل کنیم.
- ۶- در فرآیند انجام آبیاری تحت فشار اولین استعلام از امور آب مناطق انجام شود.
- ۷- کاهش مصرف آب با روشهای نوین آبیاری در سطح مزرعه تحقق پیدا کرده است ولی در سطح حوضه آبریز محقق نشده است.
- ۸- همه با نصب کنتور حجمی موافق هستند ولی باید منابع مالی آن را ایجاد کنیم.
- ۹- مسئولیت توسعه سطح زیرکشت به علت اجرای آبیاری تحت فشار، وزارت جهاد کشاورزی نیست و ناشی از عملکرد وزارت نیرو به دلیل محقق نشدن تحویل حجمی آب است.
- ۱۰- آب بحث مالکیتی دارد و دستگاه‌های دولتی با احترام به حقایق بران و در چهارچوب و وظایف حاکمیتی خودشان تصمیم بگیرند.

جمهوری اسلامی ایران

کمیته تخصصی کارگروه ملی سازگاری با کم آبی

۱۱- موضوع فقط کاهش مصرف آب نیست، باید به امنیت غذایی و سایر اقدامات هم اهمیت بدهیم.

۱۲- بدون کنترل برداشت، صرفه جویی نخواهیم داشت.

۱۳- آب را به صورت حجمی به ما تحویل دهید، ما مدیریت می‌کنیم و بهره‌برداری آب را افزایش می‌دهیم.

پیشنهادات وزارت جهاد کشاورزی:

۱- در دشت‌های بحرانی کشور چاه‌های غیرمجاز تعیین تکلیف شوند، انسداد یا کاهش برداشت با کشت متمرکز برای افرادی که معیشت آنها در گرو استفاده حداقلی از آب قابل دسترس است.

۲- وزارت نیرو آب (بخصوص آب زیرزمینی) را به صورت حجمی به بخش کشاورزی تحویل دهد.

۳- در دشت‌های فوق بحرانی کشور، با اولویت اول و در دشت‌های بحرانی در اولویت دوم، مدیریت منابع آب زیرزمینی و سطحی از صفر تا صد توسط وزارتین جهاد کشاورزی و نیرو، تحت عنوان مدیریت منابع آب و مصرف دشت عملیاتی گردد.

۴- بهره‌وری آب با اعمال حسابداری آب در دشت‌ها عملیاتی گردد.

۵- عملیاتی کردن قانون در خصوص مدیریت منابع آب و مدیریت مصرف به عنوان سند بالا دستی

۶- توانمندسازی تشکل‌های آب‌بران به منظور حکمرانی آب، توسط مردم در راستای حفظ کمی و کیفی منابع آب

زیرزمینی

۷- درصدی از درآمد شرکت‌های آب منطقه‌ای در قانون به نصب کنتورهای حجمی جهت کنترل منابع آب زیرزمینی تخصیص داده شود.

پیشنهادات وزارت کشور:

به طور خلاصه تایید می‌شود که طرح‌های آبیاری تحت فشار اجرا شده منجر به دستیابی به هدف کاهش برداشت از آبخوان‌ها نشده است ولی علت این عدم توفیق عوامل متعددی است که بایستی در کنار هم منجر به پایدارتر شدن آبخوان‌ها می‌گردید و صرف اجرای آبیاری تحت فشار در هر صورت برای دستیابی به این هدف کفایت نمی‌کند.

خلاصه موارد مطرح شده توسط نماینده سازمان هواشناسی کشور:

اگر آبیاری تحت فشار داشته باشیم و افزایش سطح زیر کشت هم داشته باشیم صرفه جویی نخواهد شد. ضمناً باید کنترل روی برداشت داشته باشیم و حبابه‌ها را نیز کاهش دهیم.

خلاصه موارد مطرح شده توسط نمایندگان وزارت صمت:

۱- نقطه نظرات سازمان بازرسی در جمع‌بندی لحاظ شود.

۲- ارائه تسهیلات باید منوط به نصب کنتور حجمی باشد.

۳- ارائه تسهیلات و اجرای روش‌های نوین باید منجر به کاهش مصرف شود و بر همین اساس باید پروانه بهره‌برداری آب اصلاح شود.

۴- چاه‌های غیرمجاز باید تعیین تکلیف شود.

۵- سطوح زیرکشت باید کنترل شود.

خلاصه موارد مطرح شده توسط نمایندگان سازمان محیط زیست:

۱- چون دولت سوبسید و منابع مالی می‌دهد، هدف از ارائه این تسهیلات باید حاصل شود و باید مشخص شود چطور

جمهوری اسلامی ایران

کمیته تخصصی کارگروه ملی سازگاری با کم آبی

می توان از این منابع مالی محدود خوب استفاده کرد.
۲- روشهای نوین آبیاری نتوانسته است به هدف ماده ۳۵ قانون برنامه ششم برسد.
۳- اگر دولت بخواهد در آینده روی موضوع روش های نوین سرمایه گذاری کند باید سقف روی منابع برداشت آب بگذارد و منابعی باید تزریق کند.
۴- روشهای نوین باعث افزایش تولید و بهره وری شده است ولی باید روی برداشت کنترل گذاشت.

زمان	مسئول پیگیری	تصمیمات
فوری	دبیرخانه کارگروه ملی سازگاری با کم آبی	۱- دعوت از آقای کاظمی، تهیه کننده برنامه های مستند در حوزه آب برای ارائه گزارش در جلسه آتی کمیته تخصصی
یک هفته	اعضای کمیته	۲- معرفی نماینده توسط دستگاه های عضو کمیته تخصصی به دبیرخانه کارگروه ملی سازگاری با کم آبی جهت همکاری در امور کارشناسی با دبیرخانه.
یک ماه	وزارت کشور	۳- ارائه برنامه و پیشنهاد مشخص در خصوص نحوه تأمین آب و روش های آبیاری فضای سبز شهری توسط شهرداری ها جهت طرح در یکی از جلسات آتی کمیته تخصصی
یک ماه	دبیرخانه کارگروه ملی سازگاری با کم آبی	۴- تهیه خلاصه گزارش از موارد مطرح شده در سه جلسه برگزار شده در خصوص ارزیابی اثربخشی روش های نوین آبیاری در کاهش مصرف آب شامل مطالعات انجام شده، مزایا و الزامات مورد نیاز و ارسال برای اعضای کمیته تخصصی
دو هفته	دبیرخانه کارگروه ملی سازگاری با کم آبی	۵- جمع بندی نهایی به بعد از جلسه گزارش وزارت نیرو در خصوص قانون تعیین تکلیف چاه های بدون پروانه بهره برداری و انسداد چاه های غیرمجاز موکول شد.
یک هفته	وزارت نیرو وزارت جهاد کشاورزی	۶- کمیته ای مشترک از نمایندگان وزارت جهاد کشاورزی و نیرو جمع بندی موارد پیشنهادی را آماده نمایند.